

När partier svänger

En rationalistisk analys av Centerpartiets agerande under
regeringsförhandlingarna 2018/2019

Abstract

The phenomenon of political parties that fluctuate on various issues is nothing new in either Swedish or other countries' politics. Why do parties change stance on different issues and how can we understand this?

The aim of this paper is to create an understanding of why the Center party's leadership acted as they did during the government negotiations of 2018/2019. The purpose of this essay is to investigate whether one can understand the Center party's decision to enter into government basis for a Social Democratic government and in such cases how, with the help of Gunnar Sjöblom's three arenas.

The essay is a one-case study in which process tracing is a central method. To understand the Center party's actions during the government negotiations a rationalistic analytical model is applied to the case.

Nyckelord: Alliansen, Centerpartiet, januariavtalet, väljarstöd, svensk politik.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Alliansens grundande, syfte och historia	1
1.1.1	Centerpartiet under regeringen Löfven I	2
1.1.2	Januariavtalet	2
1.2	Syfte och frågeställning	3
1.3	Disposition	4
2	Teoretiska utgångspunkter.....	5
2.1	Aktörsteori, struktursteori och rationalistiskt förhållningssätt	5
2.1.1	Lennart Lundqvist.....	5
2.1.2	Anthony Downs	6
2.2	Sjöbloms tre arenor	7
2.3	Vidareutveckling av Sjöbloms teori	8
2.3.1	Alex Hadenius.....	8
2.3.2	Jonas Hinnfors	8
2.3.3	Karl Loxbo.....	9
3	Metod.....	10
3.1	Analysmodell	10
3.2	Begreppsklargöring.....	13
3.3	Mitt bidrag	13
3.4	Fallstudie och processpåring.....	14
3.5	Validitet och reliabilitet	14
3.5.1	Centerpartiet och Liberalerna	14
3.5.2	Nytt och aktuellt fall	16
3.6	Materialinsamling	16
3.6.1	Parlamentariska arenan	16
3.6.2	Väljararenan.....	17
3.6.3	Partiinterna arenan	18
4	Analys	19
4.1	Parlamentariska arenan	19
4.1.1	Centerpartiets ståndpunkter i olika sakpolitiska frågor	19
4.1.2	Uttalanden av ledande centerpartister.....	21

4.2	Väljararenan.....	22
4.2.1	Väljarbeteende	22
4.2.2	Opinionsundersökning DN/Ipsos september 2018	24
4.2.3	Presskonferens om att släppa fram Stefan Löfven som statsminister.....	24
4.2.4	Partiledardebatt 2019	25
4.3	Partiinterna arenan	26
4.3.1	Beslutsprocess hos Centerpartiet och Liberalerna	26
4.3.2	Liberalernas partiråd 13 januari 2019.....	27
5	Slutdiskussion	29
5.1	Slutdiskussion med egna reflektioner	29
5.1.1	Ingå regeringsunderlag med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Vänsterpartiet	29
5.1.2	Agera stödparti.....	30
5.1.3	Dra ut på tiden.....	30
5.1.4	Lundqvist, Hinnfors och Loxbos bidrag till slutsatsen	31
5.2	Slutord.....	33
5.3	Vidare forskning	34
6	Referenser	35
7	Bilaga 1 - Alliansens valmanifest 2006	40
8	Bilaga 2 - Januariavtalet.....	41

1 Inledning

Det finns flera kända exempel både i Sverige och i andra länder där partier byter ståndpunkt i stora viktiga frågor. Från att ha tyckt en sak till att tycka en annan. Hur kommer detta sig? Denna studie undersöker detta.

I denna studie undersöks Centerpartiets agerande under regeringsförhandlingarna 2018/2019. Centerpartiet har under fler mandatperioder tagit ett tydligt avstånd ifrån att regera med stöd av Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna samt hållit fast vid om att en alliansregering är det enda rimliga alternativet.

Regeringsförhandlingarna som pågick efter riksdagsvalet 2018 har varit mer omstridda än föregående år. Sverige hade en expeditonsregering i 131 dagar som slog rekord i Norden (Ramberg 2019) tills Centerpartiet valde att avsluta allianssamarbetet och ingick istället ett avtal tillsammans med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna. Sverige har en lång tradition av att efter riksdagsval utse naturliga vinnare vilka får regera landet, oftast minoritetsregeringar, med stöd av ett eller flera partier som regeringsunderlag. Efter valet 2018 bröts denna tradition.

Denna studie avhandlar skifte hos politiska partier för att bättre förstå politiska vändningar som fenomen.

1.1 Alliansens grundande, syfte och historia

Alliansen var en regeringskonstellation som grundades 2004 (tidigare Allians för Sverige) av Fredrik Reinfeldt, Maud Olofsson, Lars Leijonborg samt Göran Hägglund (Alliansen 2019). Partiledarna samlades hos den dåvarande partiledaren för Centerpartiet, Maud Olofsson, för att annonserade tillsammans att de borgerliga partierna skulle samarbeta för att ta regeringsmakten, visa att de är kapabla att regera Sverige och bryta det Socialdemokratiska maktmonopolet.

Detta skulle göras genom att framstå som eniga i sin politik och ha gemensamma ståndpunkter i viktiga politiska frågor. De fyra partierna skrev följande i en gemensamt publicerad debattartikel i Dagens Nyheter 30 augusti 2004: ”I dag möts vi för att fördjupa samarbetet mellan våra partier. Vi gör det efter att under en längre tid ha märkt en ökad trötthet i synen på den socialdemokratiska regeringen. En befolkning som gör sig redo att byta regering börjar söka efter alternativet. Vi vill vinna deras förtroende” (Svenska Dagbladet 2019).

Alliansen fick tillsammans en majoritet av mandatet i riksdagen 2006 (Valmyndigheten 2019a) och bildade tillsammans en borgerlig regering. Under mandatperioden 2006–2010 genomförde alliansen en rad borgerliga reformer med riksdagens stöd. Alliansen blev störst regeringskonstellation 2010, denna gång utan majoritet av mandatfördelningen (Valmyndigheten, 2019b), där Sverigedemokraterna agerade vågmästare. Även denna mandatperiod genomförde alliansen en rad borgerliga reformer i Sverige. Valet 2014 förlorade alliansen regeringsmakten och Socialdemokraterna bildade en minoritetsregering tillsammans med Miljöpartiet som fick stöd av Vänsterpartiet (Valmyndigheten, 2019c).

1.1.1 Centerpartiet under regeringen Löfven I

Vid regeringsskiftet bildade de rödgröna partierna regering. Centerpartiets partiledare Annie Lööf har under mandatperiodernas gång upprepat och hållit en konsekvent ställning om att alliansen ska bilda regering efter valet 2014 och 2018 om alliansen får tillräckligt med mandat.

Annie Lööf uttryckte ”Jag äter hellre upp min högra sko än blir ett stödhjul åt Socialdemokraterna” för Expressen (Marmorstein 2013). Vidare har Annie Lööf hållit en linje om att Centerpartiet inte kommer förhandla eller samarbeta med Sverigedemokraterna för att bilda regering (Dagens industri 2018).

1.1.2 Januariavtalet

Alliansen uppnår inte en majoritet av mandatfördelningen i valet 2018 och kunde därmed inte heller bilda en regering som tolererades av riksdagen. Alliansen

försökte genom ett flertal talmansrundor söka stöd för sin alliansregering av fler partier från bland annat Socialdemokraterna samt Miljöpartiet. Detta misslyckades då både Socialdemokraterna (Wendel 2018) och Miljöpartiet (Öjemar 2018) vid åtskilliga gånger tackat nej till erbjudandet.

Efter månader av regeringsförhandlingar blev Centerpartiet till slut en del av Socialdemokraternas regeringsunderlag. Detta genom att ingå ett avtal, Januariavtalet, där Centerpartiet fick igenom centerpartistisk politik. Alliansen förklarades av många som död och Sveriges politiska karta har nu ritats om (Nordström 2019).

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att förstå Centerpartiets agerande under regeringsbildningen 2018/2019 utifrån Gunnar Sjöbloms arenor, från att ha tagit avstånd ifrån Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna till att efter valet ha valt att ingå i ett regeringsunderlag med Socialdemokraterna.

Frågeställning lyder:

- Hur kan Centerpartiets agerande förstås utifrån Gunnar Sjöbloms tre arenor under regeringsförhandlingarna 2018/2019?

För att svara på denna fråga har jag valt att ha tre mindre frågeställningar. Detta för att försöka få grepp om denna stora fråga. Jag har valt att ha med följande tre mindre frågeställningar:

- Varför valde Centerpartiet att ingå regeringsunderlag med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna samt Vänsterpartiet?

- Varför valde Centerpartiet att agera stödparti till en Socialdemokratiskt ledd regering och inte ingå i regeringen?

- Är det ett medvetet val av Centerpartiet att dra ut på tiden under regeringsförhandlingarna? Om ja, varför?

Genom att få svar på dessa tre mindre frågeställningar är min intention att kunna svara på hur Centerpartiets agerande kan förstås utifrån ett rationalistiskt perspektiv.

1.3 Disposition

Arbetet består av sammanlagt sex kapitel. I det första kapitlet redogörs för inledningen av arbetet. I det andra kapitlet beskrivs studiens teori. I det tredje kapitlet redogör jag för studiens metod. I det fjärde kapitlet genomför jag analys av det material som har använts i respektive arena. I det femte kapitlet redogörs studiens slutsatser samt svara på frågeställningarna. I kapitel sex finns referenser.

2 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel lyfter jag upp flera forskare som anses vara relevanta för min studie. Under avsnitt 2.1.1 beskriver författaren Lennart Lundqvist aktörs- och strukturteori och för att förstå min studie är det viktigt att förstå aktörer och strukturer. Vidare i 2.1.2 lyfts det rationalistiska perspektivet. Att förstå det rationalistiska förhållningssättet är väsentligt för att förstå Sjöbloms teori. Sjöbloms teori tar sats i aktörsteori och rationalismen. Anthony Down lyfter rationalismen på ett fördelaktigt sätt.

I 2.2 presenteras Gunnar Sjöbloms teori med hans tre arenor. Dessa är centrala i min studie för att förstå Centerpartiets agerande.

I 2.3 lyfter jag Jonas Hinnfors och Alex Hadenius vidareutveckling av Sjöbloms teori. Även deras bidrag kommer att användas i slutsatsen för att förstå Centerpartiets agerande.

2.1 Aktörsteori, strukturteori och rationalistiskt förhållningssätt

2.1.1 Lennart Lundqvist

Författaren lyfter i sin bok "Implementation steering" (1987) två relevanta huvudperspektiv i samhällsvetenskapen för att förstå styrning, nämligen strukturteori samt aktörsteori (1987, s. 37). Vidare betonar Lundqvist att strukturteori är studien om faktorer som ligger utom räckhåll för den enskilda aktören att ha kontroll över. Lundqvist lyfter exempel på detta som Durkheim kallar för "social facts" (ibid) eller som Marx kallar "definite relations that are indispensable and independent of /men's/ will" (ibid). Vidare lyfter Lundqvist att

dessa två perspektiv inte bör väljas ett och ett och sedan utföra analyser utav dem. Lundqvist resonerar snarare kring om att samhällsvetenskapliga analyser behöver vara kapabla nog till att föra dessa perspektiv tillsammans där de fungerar som komplement till varandra snarare än två vitt skilda perspektiv.

Lundqvist lyfter fram vilka faktorer som kan anses som strukturella och vilka som kan anses som aktörsinriktad. Lundqvist beskriver strukturella faktorer som uppstår i naturen (physical structure), i relationen mellan aktörer (social structures) samt relationen mellan aktörer och naturen (ecological structure) (1987, s. 40). Med de aktörsinriktade faktorerna menar Lundqvist att en aktör kännetecknas av någon som har ett medvetande samt en kapacitet till att fatta beslut (1987, s. 42). Vidare lyfter Lundqvist tre egenskaper som han anser vara viktiga hos en aktör samt en egenskap om problemlösning och kommunikation. Förmågan att förstå (understand), vilket indikerar på att aktören behöver uppfatta sig själv och sin omgivning på ett korrekt sätt (1987, s. 43). Med ”can” beskriver aktörens förmåga att fatta beslut och genom sina beslut ändra sin omgivning. Med ”will” hänvisar Lundqvist till aktörens mål, eller preferenser, där aktören har ett tydligt mål på vad aktören önskar att uppnå. Slutligen lyfter Lundqvist ”choices”, vilket innefattar problemlösning, kommunikation med andra aktörer samt vad för resultat aktören åstadkommer.

För att förstå samspelet mellan aktör och struktur menar Lundqvist att aktörer har ett visst spelrum i de strukturer de befinner sig i. Lundqvist menar att aktörer agerar utifrån de förväntningar som finns och utifrån sin roll men att aktörer alltid är till en viss del autonoma (1987, s. 46). Autonomi i det hänseende att aktören har möjlighet att spela sin roll annorlunda eller på ett annat sätt för att på sikt expandera sin roll eller minska den (ibid) eller genom att reflektera kring strukturerna som finns och ändra dem (1987, s. 47).

2.1.2 Anthony Downs

I sin bok “An economic theory of democracy” (1957) använder sig Anthony Downs utav en ekonomisk modell för att förstå demokrati. Downs definition av rationalism handlar om att aktörer försöker nyttomaximera genom att välja det mål som genererar mest för minst medel (Downs 1957, s. 4–5). Vidare menar

Downs att begreppet att vara rationell åsyftar aldrig till en aktörs (engelskans agent) slutresultat utan en aktörs syfte. Enligt Downs definition av rationell innebär detta att vara effektiv, det vill säga maximera output till en given input eller vice versa. Downs nämner också "The rational man" (1957, s. 5). Downs menar att den rationella mannen inte är irrationell om det visar sig att han misslyckas med att sin uppgift och har misslyckats med att vara effektiv vid ett tillfälle (1957, s. 8). Istället menar Downs att "the rational man" är rationell så länge han, utifrån de val han hade att välja mellan med den information han hade att tillgå vid det tillfället, väljer det alternativ som är mest rationellt och nyttomaximerande för ändamålet.

2.2 Sjöbloms tre arenor

I sin bok *Party strategies in a multiparty system* (1968) utgår Gunnar Sjöblom ifrån tre arenor; den parlamentariska arenan, väljararenan och den partiinterna arenan. Sjöblom menar att det övergripande målet för partiledaren är att maximera inflytandet på samtliga tre arenor. Detta är naturligtvis en utmanande uppgift och prioritering av en arena kan gå ut över en annan (Hinnfors & Sundström 2015).

På den parlamentariska arenan är partiets mål att maximera hur mycket partiledningen får igenom av sin politik i parlamentet (Sjöblom 1968, s. 81). Sjöblom menar att förhållandet mellan röstmaximering och maximering utav parlamentariskt inflytande inte är något problem i ett tvåpartisystem då partierna strävar efter en egen majoritet. Sjöblom menar vidare att det blir mer komplext i ett flerpartisystem då ett parti måste ha både möjligheten att ingå i en koalition med andra partier i åtanke samt att vara medveten om att detta riskerar att de uppsatta målen äventyras (Sjöblom 1968, s. 79–80).

På väljararenan är det röstmaximering som är målet (Sjöblom 1968, s. 206), det vill säga när partiet för ut budskap till väljarna är det ständigt en balansgång partiledaren måste förhålla sig till. Partiledningen har tre alternativ gällande möjligheten att föra ut budskap. Det första är att partiledningen kan välja att föra ut populära budskap till stora väljargrupper där budskapet riskerar att bli för "tunt" eller "ospecifikt". Det andra är att partiledningen kan föra ut olika budskap

beroende på vilken målgrupp som budskapet ska nå vilket riskerar att äventyra partiledningens trovärdighet. Slutligen kan partiledningen inrikta sig på specifika väljargrupper (Sjöblom 1968, s. 207).

På den partiinterna arenan är målet för partiledaren att hålla ihop partiet, det vill säga, att partisammanhållningen är stark genom att partiledaren har partimedlemmars stöd i olika frågor (Sjöblom 1968, s. 184–186). Sjöblom menar vidare att oenigheter inom partiledningen är något som partiledaren bör undvika då det blir svårare att upprätthålla partisammanhållningen.

2.3 Vidareutveckling av Sjöbloms teori

2.3.1 Alex Hadenius

Hadenius (1981) skriver att utöver Sjöbloms tre arenor bör ytterligare en arena tillkomma nämligen; implementeringsarenan. Detta för att göra en realistisk analys av politiskt beslutfattande. Implementeringsarenan innebär enligt Hadenius den tiden efter att ett beslut har tagits på den parlamentariska arenan (1981 s. 19). Det räcker således inte med att bara använda sig utav Sjöbloms tre arenor enligt Hadenius. När ett beslut har röstats igenom i parlamentet kan det vara så att vissa partier, speciellt de i majoritetsställning, kan förvänta sig något i gengäld för att faktiskt implementera de beslut som har tagits. Hadenius menar att partier ges möjlighet att påverka statsförvaltningen genom politisk representation i enskilda politiska myndigheters styrelse. Detta innebär således i praktiken att ett parti kan få igenom något i parlamentet men beroende på hur nöjda berörda partier är i implementeringsarenan finns det stor eller liten sannolikhet att den beslutade politiken faktiskt genomförs (Hadenius 1981, s. 19–20).

2.3.2 Jonas Hinnfors

Hinnfors skriver i sin bok Familjepolitik: samhällsförändringar och partistrategier 1960–1990 om partiledningens förhållningssätt till samhällsutveckling. Hinnfors

menar att när ett samhälle förändras upplever partier att den antingen närmar sig eller avlägsnar sig från partiets ideologi (Hinnfors 1956, s. 232–233). Detta innebär att partiledningen i samband med samhällsförändringen behöver ändra sina ståndpunkter i takt med samhällsförändringen för att inte spela ut sin roll. Partier försöker så långt det går att genomföra detta utan att rucka på sina ideologiska värderingar menar Hinnfors. Partiets trovärdighet äventyras av ett kontinuitetsbrott. Den partiledning som finner att samhällsförändringar ligger nära deras ideologier har tendensen att snabbt förändra ståndpunkt i aktuell sakpolitisk fråga. Medan partiledningen som finner det motsatta, att samhällsförändringen inte stämmer överens med deras ideologiska mål, är inte benägna till snabb förändring av sina ståndpunkter. Vidare menar Hinnfors att samma gäller i det parlamentariska samarbetet. Partierna samarbetar och ändrar sina ståndpunkter så länge det inte handlar om deras ideologiskt prioriterade ståndpunkter, annars spricker samarbete. När ett parti håller fast i sina prioriterade ståndpunkter och avvisar alla andra kommer att, till slut, sakna handlingsutrymme. Till slut händer det att de tvingas välja mellan att avvisa sin prioriterade ståndpunkt eller acceptera periferiska ståndpunkter (ibid).

2.3.3 Karl Loxbo

Loxbo presenterar en vidareutveckling av Gunnar Sjöbloms teori i sin avhandling “Bakom socialdemokraternas beslut: En studie av den politiska förändringens dilemma - från 1950-talets ATP-strid till 1990-talets pensionsuppgörelse”. I sin vidareutveckling beaktar Loxbo betydelsen av historiska vägval och idéer. Loxbo menar även att Sjöblom inte förhåller sig till hur strategier på olika arenor kan förhålla sig till varandra vid olika tidpunkter i historien. Han resonerar vidare i sin avhandling om att partiledares handlingsutrymme är begränsat kring historiska vägval över tid gällande tidigare beslut och tidigare budskap. Vidare menar han att tidigare beslut och budskap kan skapa informella handlingsmönster som begränsar partiledningens autonomi på sikt (2007, s. 21).

3 Metod

3.1 Analysmodell

Analysmodellen som har använts är Alex Hadenius rationalistisk förklaringsmodell som består av fyra förklaringstyper; preferenssystem, urvalsregler, kognitivt system samt beslutsregler (1981, s. 21). Nedan beskrivs vad varje förklaringstyp innebär enligt Hadenius då har använts som analysmodell för att förstå Centerpartiets agerande under regeringsförhandlingarna.

Den första förklaringstypen kallar Hadenius för preferenssystem. Preferenssystem är en viktig förklaringstyp enligt Hadenius då hur utfallet värderas är beroende på vilket mål och motiv aktören har (1981, s. 22). Att finna vad en aktör har för motiv finns det olika teoretiska skolor att utgå ifrån men i denna studie är det här Sjöbloms teori kommer in som handlar om aktörers mål och preferenser. De mål som jag kommer att använda mig av i min studie är målet hos aktören att nyttomaximering på Sjöbloms tre arenor: den parlamentariska arenan, väljararenan samt den partiinterna arenan.

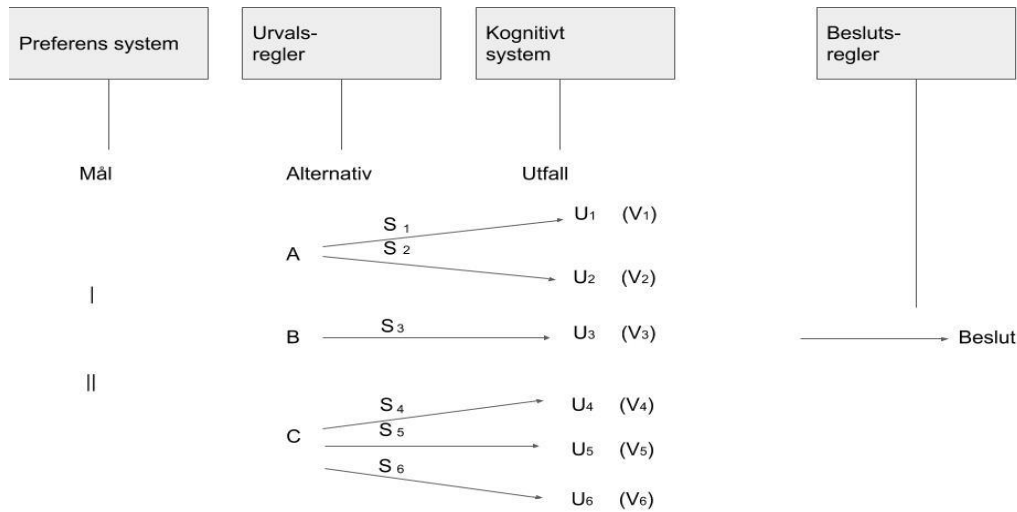
Den andra förklaringstypen som Hadenius räknar upp kallar han för kognitivt system. Hadenius menar att en aktörs motiv skapas utifrån vilken verklighetsuppfattning aktören har (1981, s. 22–23). Hadenius illustrerar på ett bra sätt, utifrån det sakpolitiska område han har fokuserat på, hur olika politiska ledningar kan ha olika uppfattningar om vad för effekter skattesänkningar/skattehöjningar kan ha på samhället. I mitt fall har jag försökt fånga upp Centerpartiets verklighetsuppfattning inom de olika arenorna. Hadenius uppger att detta kan vara olika svårt beroende på vilken arena detta handlar om (1981, s. 23). Detta är något som även är relevant för min studie, på väljararenan, som Hadenius menar, torde det vara svårare att veta vilket utfall ett beslut

kommer få bland väljarna jämfört med den partiinterna arenan då partiledningen har en närmare kontakt med sina egna medlemmar jämfört med gemene centerpartist i landet. Vidare menar Hadenius att en aktörs beslut baseras på två förklaringskällor, det vill säga mål samt uppfattningen om hur vissa alternativa utfall kommer att te sig (ibid).

Den tredje förklaringstypen som Hadenius använder sig av i sin rationalistiska analysmodell är den som han kallar beslutsregler. Hadenius menar att det finns två scenarion beslut kan tas i; beslut under risk samt beslut under säkerhet (1981, s. 23). När ett beslut tas under säkerhet förutsätts endast ett utfall av ett beslut och när ett beslut tas under risk finns det flera utfall som kan ske utav ett beslut. Vidare menar författaren att en aktör alltid väljer det alternativ som bäst gynnar de, detta är det allmänna beslutskriteriet, men en aktör gör även en bedömning på om chansstagningen genererar tillräckligt stor nytta som risken innebär (ibid).

Den fjärde och sista förklaringstypen kallar Hadenius för urvalsregler. Hadenius menar att till skillnad från the "rational man", som måste ta med alla aktörer och beakta alla relevanta handlingsvägar samt ha full kunskap om utfallen (1981, s. 27), behöver forskaren göra ett urval (1981, s. 26). Enligt honom är det orealistiskt att ta med alla relevanta handlingsvägar och att ha full kunskap om dessa. Det Hadenius istället menar är att forskaren bör ha som tumregel att samla in information tills ny information börja överstiga det förväntade utbytet av materialet (ibid). Hadenius förespråkar en form av mitt där ytterligheterna på ena sidan är the "rational man" och på den andra normativ analys. I min studie kommer jag att förhålla mig till den fjärde förklaringstypen på det sätt att jag kommer att samla in tillräckligt med information för att svara på mina frågeställningar. Tillräckligt i det hänseendet att jag kan svara på mina frågeställningar.

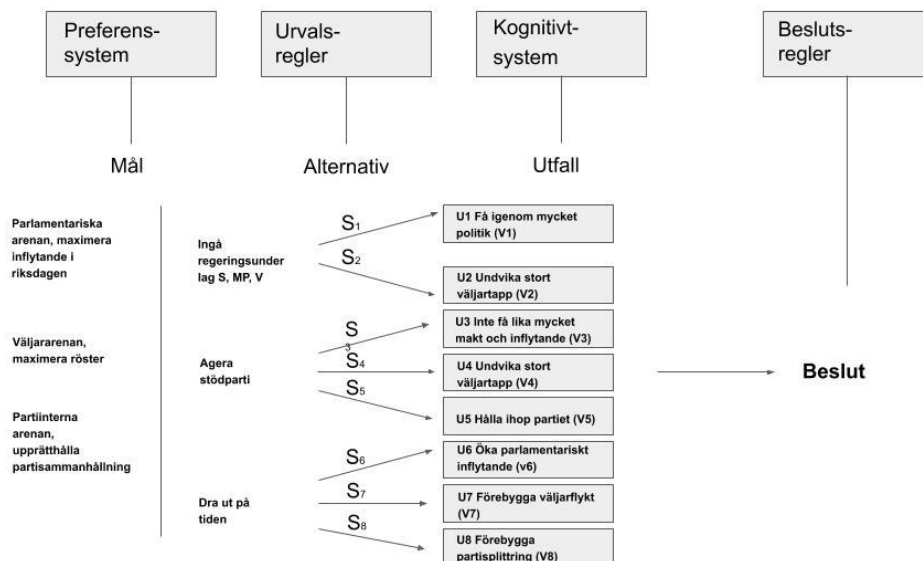
Figur 1 Hadenius grundmodell för rationalistisk förklaring

I modellen ovan kan ni se Hadenius grundmodell för rationalistisk förklaring utan att några variabler är insatta (1981, s. 21). Jag har hittills förklarat vad samtliga fyra av Hadenius variabler innebär (se övre del av modellen).

I modellen nedan (Hadenius 1981, s. 21) under mål ser ni de mål som aktören har i min studie (Centerpartiets partiledning). Under alternativ ser ni de tre mindre frågeställning som jag söker svar på i min studie insatta i modellen. Till sist ser ni de utfall som kan ske efter att partiledningen väljer att genomföra ett visst alternativ. Sjöbloms teori är med denna sammansättning kompatibel med Hadenius analysmodell. Jag kommer med hjälp av utfallen diskutera samtliga utfall i respektive arena i kapitel 4 för att sedan diskutera och dra slutsatser kring samspelen mellan arenorna i kapitel 5.

Figur 2 Hadenius grundmodell för rationalistisk förklaring applicerad på fallet

3.2 Begreppsklargöring

Under studiens gång nämns det vid flera tillfällen begreppet partiledning eller direkta personer som representerar partiledningen. När jag använder ordet partiledning under studiens gång menar menas Annie Lööf själv, centerpartister som är högst upp i hierarkin i Centerpartiet eller liberalernas partiledare eller partiledningen när Liberalerna är i fokus i studien.

Ett annat begrepp som kommer att dyka upp under studien är regeringsunderlag. Med begreppet regeringsunderlag menar jag en uppsättning av partier som arbetar tillsammans för att sitta i samma regering eller för att stödja/tolerera ett eller flera partier för att behålla regeringsmakten. Ett par exempel som i min studie kan ses som olika typer av regeringsunderlag är alliansen som bestod utav fyra partier som tillsammans satt i en regering. Även Sveriges nuvarande regering där Socialdemokraterna och Miljöpartiet regerar bildar ett regeringsunderlag tillsammans med Centerpartiet, Liberalerna samt Vänsterpartiet som tolererar regeringen.

Ett annat begrepp jag använder mig av är även regeringskonstellation som innebär de partier som sitter i själva regeringen.

3.3 Mitt bidrag

Min studie är av teorikonsumerande karaktär. Min ambition med studien är att förklara Centerpartiets beslut att ingå i Socialdemokraternas regeringsunderlag med hjälp av Sjöbloms teori.

Studien har både inom- och utomvetenskapliga relevans. Då relevansen med studien är att förstå Centerpartiets agerande får vi en utomvetenskaplig förståelse och perspektiv på partier som svänger i sina ställningstaganden som i sin tur påverkar människors vardag genom beslutsfattande. Det inomvetenskapliga bidraget är att förstå Centerpartiets agerande utifrån Sjöbloms teori och förklara Centerpartiets agerande. Om teorin kan användas i detta fall för att förklara Centerpartiets agerande då har jag gjort ett inomvetenskapligt bidrag till teorin.

3.4 Fallstudie och processpåring

Jag har använt mig av processpåring i denna studie. Processpåring innebär att man spårar mekanismer i den historiska processen mellan orsak och verkan (Teorell och Svensson 2007, s. 247). Vidare menar Teorell och Svensson att processpåring innebär att man letar efter en motivförklaring (2007, s. 250). Detta görs genom att kartlägga hur människor uppfattar sin omgivning, yttre händelser samt hur de handlar efter detta. I mitt fall är aktörens motiv redan kartlagt då jag använder mig av Sjöbloms teori om att partiledningen arbetar för att nyttomaximera på tre arenor. Således är aktörens (Centerpartiets partiledning) motiv i denna studie att nyttomaximera på samtliga arenor. Författarna menar vidare att för att en studie som använder sig utav processpåring ska bli bra krävs det att man gör aktörers handlande förståeliga (2007, s. 260). Detta gör man genom att förstå varför aktören agerade som den gjorde utifrån dennes uppfattning av världen just då.

Processpåring är i mitt fall en väldigt bra metod att använda mig utav. Detta eftersom jag i min studie behöver spåra Centerpartiets olika handlingar under en tidsbestämd period och därmed hitta orsakssamband.

3.5 Validitet och reliabilitet

Två kriterier bör eftersträvas i en empirisk undersökning och det är validitet och reliabilitet. När man mäter det som är tänkt att mätas från början kallas validitet och reliabilitet berättar om hur korrekt mätningen var (Teorell & Svensson 2016, s. 57). Under detta kapitel kommer jag att resonera kring hur jag har hanterat olika svårigheter kring validitet och reliabilitet under studiens gång.

3.5.1 Centerpartiet och Liberalerna

För att få en bra inblick i Centerpartiet internt har jag valt att också inkludera Liberalernas process. Detta för att de har valt att hålla sitt partiråd öppet för

allmänheten, vilket inte är fallet med Centerpartiet. Att titta på Liberalernas partiråd kan ge mig ett hum om hur det kan ha sett ut hos Centerpartiet. Jag menar att Centerpartiet och Liberalerna har många likheter som gör att det som kan läras av Liberalerna kan även till viss del kan appliceras på Centerpartiet. Jag argumenterar för att denna metod är valid relaterat till “least likely” metoden (Teorell och Svensson 2016, s. 154). Metoden går ut på att välja det fall som har minst sannolikhet att lyckas med ett visst resultat. Om Liberalerna lyckas bibehålla en viss partisammanhållning inom den partiinterna arenan menar jag att detta bör också vara fallet hos Centerpartiet då de har bättre förutsättningar för detta. Jag kommer nu att gå igenom de faktorer där Centerpartiet och Liberalerna har som likheter men också olikheter.

För det första befinner sig Centerpartiet och Liberalerna i en liknande situation i regeringsbildningsprocessen. Båda har lovat sedan tidigare att de inte kommer att samarbeta med Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna samt att det är dessa två partier som är i centrum i regeringsprocessen på det sätt att det är de som avgör om Löfven ska fortsätta regera (tolerera honom i en statsministervotering), eller om Kristersson ska regera (detsamma). På denna punkt är båda partierna snarlika varandra.

För det andra skiljer sig partierna på det sättet att det är Centerpartiet som objektivt sett har reell makt och inflytande i regeringsbildningen om man ska titta på mandatfördelningen i riksdagen (Valmyndigheten 2019b). I realiteten hade det räckt med att Centerpartiet “byter sida” och stödjer en Löfven regering och att det då mandatmässigt hade räckt.

För det tredje skiljer sig partierna åt ideologiskt. Båda partier är borgerliga och identifierar sig som liberala/socialliberala. Det som går att säga är att Liberalerna som parti är mer allmänborgerliga. Allmänborgerliga på det sätt att fler av deras väljare identifierar sig som borgerliga, 57 procentenheter, (SVT VALU 2019) samt att även medlemmar gör det (se Helene Gelmang under liberalernas partiråd 2019). Detta kommer att diskuteras längre fram i studien. För Centerpartiets del är situationen tvärtom. Det finns fler i Centerpartiet, eller åtminstone fler än i Liberalerna, som identifierar sig som vänster eller ingendera, 56 procentenheter varav 44 procentenheter identifierar sig som borgerliga (SVT VALU 2019). Om Liberalerna har förmågan att hantera de interna spänningarna kring att ingå i ett Socialdemokratiskt regeringsunderlag har även Centerpartiet

det genom att tillämpa "least likely" metoden, menar jag. För att få perspektiv på för hur borgerliga Centerpartiet och Liberalerna anser sig vara är det lämpligt att ta en titt på Moderaterna vars 86 procentenheter av väljarna anser sig vara borgliga (SVT VALU 2019).

3.5.2 Nytt och aktuellt fall

Ett problem som jag har behövt hantera under min studie är att fallet är väldigt nytt och aktuellt. Det jag bör fråga mig själv om är om jag som författare verkligen kan ta politikerna för deras ord när de gör vissa uttalanden i media. Naturligtvis kan jag inte göra det till punkt och pricka. Jag kan aldrig utesluta om det någon säger verkligen är sant och riktigt eller om avsändaren vinklar orden på grund av taktiska skäl. Min argumentation lyder att modellen som används i studien är baserad på de källor som jag har tillgång till. Även om fallet är väldigt nytt samt att man som författare, som är intresserad av rationalistisk teori, bör vänta med att undersöka fallet menar jag att jag inte har mindre material eller information att använda mig av än någon annan i nuläget. Jag menar att detta är ett ämne som är mycket nytt, kontroversiellt och som skriker efter att bli behandlat.

3.6 Materialinsamling

I denna delen av studien presenteras vilket material som har kartlagts under vilken arena. Vidare presenteras även varför just detta material lyfts upp. Urvalet av materialet är baserat på de alternativ som finns i figur 2 som har diskuterats i början av kapitlet. Materialet presenteras och analyseras i kapitel fyra.

3.6.1 Parlamentariska arenan

På den parlamentariska arenan har jag hämtat information om var Centerpartiet står i olika sakpolitiska frågor och sedan jämfört deras ställningstaganden med

alliansens valmanifest 2006 (bilaga 1) och Januariavtalet 2019 (bilaga 2). Detta för att få en bild av hur mycket Centerpartiet fick igenom med alliansen 2006 jämfört med Januariavtalet 2019. Syftet med detta är att förstå Centerpartiets agerande på den parlamentariska arenan gällande att få igenom så mycket av sin politik som möjligt. Gällande vilka sakpolitiska områden jag har tittat på har jag valt de som är aktuella men som även var aktuella inför valet 2006. Jag kommer sedan att jämföra Centerpartiets ställningstagande i olika sakpolitiska frågor med ställningstagandena som framkommer i alliansens gemensamma valmanifest 2006 samt Januariavtalet 2019. Detta för att få ett hum om hur mycket politik som kan klassas som ”mycket” genom att titta på förgående förhandlingar som ligger nära i tid och som har förhandlats fram under ett regeringsunderlag som hade en majoritet av mandaten i riksdagen.

De frågor som jag har valt att titta på är:

1. Bostadspolitik
2. Ekonomi och skatter
3. Jobb
4. Landsbygd
5. Sjukvård och valfrihet

Jag har valt politikområden utifrån aktualitet under valrörelsen 2006, valrörelsen 2018 men även frågor Centerpartiet traditionellt har drivit. Det viktiga för denna studie har varit att finna politikområden som har varit viktiga för alliansen, Centerpartiet men även för den Socialdemokratiska regeringskonstellationen. Detta på grund av anledningen till att hitta politikområden som partierna har tydliga åsikter kring för att enklare se vilken politik som är Centerpartiets i valmanifestet samt Januariavtalet.

Jag har vidare även använt mig av en debattartikel författad av Annie Löf samt en artikel där de ledande centerpolitikerna Fredrick Federley samt Martin Ådahl har kommenterat den politik de fick igenom i Januariavtalet men också valet att agera stödparti samt att dra ut på tiden. Syftet med detta material är att få mer förståelse för nyttomaximeringen på arenan.

3.6.2 Väljararenan

På väljararenan är det viktigt att belysa väljarnas ståndpunkter i olika frågor och vad för beslut partiet tar med detta i bakhuvudet. För att nyttomaximera på väljararenan behöver aktören ta beslut som väljarna föredrar. I denna arena har jag lyft olika principer inom svenskt väljarbeteende sammanställda av författarna Oscarsson och Holmberg. Detta för att kunna analysera Centerpartiets agerande på väljararenan utifrån forskning som finns gällande väljarbeteende. Vidare har jag även använt mig av statistik som säger var väljarna står när det gäller regeringsfrågan från DN/Ipsos för att kunna diskutera Centerpartiets val utifrån detta. I arenan har även statistik kring var centerpartister och liberaler står ideologiskt från VALU använts för att kunna diskutera Centerpartiets val i syfte att undvika väljartapp. Slutligen har jag även använt mig av en presskonferens om att släppa fram Stefan Löfven som statsminister samt av Agendas partiledardebatt 2019.

3.6.3 Partiinterna arenan

På den partiinterna arenan har jag i stora drag använt mig av liberalernas partiråd för att få en inblick över hur liberalerna agerar för att undvika partisplittring. Syftet med detta material är att få en förståelse för Liberalernas partisammanhållning för att sedan dra kopplingar till Centerpartiets partisammanhållning där syftet är att nyttomaximera den.

4 Analys

I detta kapitel presenterar jag materialet samt analys för att kunna svara på mina frågeställningar inom respektive arena; den parlamentariska arenan, väljararenan samt den partiinterna arenan. Analys har genomförts i varje arena för sig. Analysen har inte hoppat mellan arenorna och förklaring hur visst handlande påverkar en annan arena än just den som diskuteras förekommer inte. Denna diskussion presenteras i kapitel 5.

4.1 Parlamentariska arenan

I denna delen av studien kommer jag att lyfta material och analysera den utifrån den parlamentariska arenan. För att kunna göra detta kommer jag att lyfta upp hur Centerpartiet ställer sig i olika sakfrågor samt jämföra deras sakfrågor med det som framkommer i alliansens valmanifest 2006 och Januariavtalet 2019. Jag kommer även att lyfta in specifika uttalanden gjorda av ledande centerpartister som Annie Lööf, Fredrick Federley och Martin Ådahl.

4.1.1 Centerpartiets ståndpunkter i olika sakpolitiska frågor

Centerpartiets bostadspolitik går ut på att Centerpartiet vill göra det enklare att bygga bostäder med enklare regler och mindre krångel (Centerpartiet, 2019a). Vidare vill de sänka flyttskatten, få till en bred överenskommelse för bostadsmarknaden samt behålla och utveckla ROT-avdraget (Centerpartiet, 2019b). Det generella strandskyddet ska avskaffas förutom områden med stora naturvärden (Centerpartiet, 2019c).

Gällande ekonomi och skatter vill Centerpartiet göra det enklare och billigare att anställa genom att sänka arbetsgivaravgifter och sänka ingångslönerna (Centerpartiet, 2019c). Även sänka skatten på arbete och göra regelförenklingar kring det personliga ägandet vill de införa (Centerpartiet, 2019d). Det ska införas breda skattesänkningar som ska gynna låginkomsttagare, personer som arbetar samt pensionärer (Centerpartiet, 2019e). Centerpartiet vill sänka arbetsgivaravgiften för mindre företag (Centerpartiet, 2019f) samt sänka momsens (Centerpartiet, 2019g) och vidare förbättra skatteutjämningsystemet för att göra de kommunala tjänsterna bättre i syfte att det ska bli mer jämlikt (Centerpartiet, 2019h).

Gällande jobb vill Centerpartiet låta fler aktörer förmedla lediga jobb (Centerpartiet, 2019i) och att arbetsförmedlingen ska ägna sig åt kontroll och uppföljning (Centerpartiet, 2019j). Reglerna om sist ut, först in ska göra om i LAS (Centerpartiet, 2019k). Arbetsgivaravgiften ska slopas de första två åren på arbetsmarknaden (Centerpartiet, 2019l).

Gällande landsbygdsfrågor vill Centerpartiet utveckla IT så att bredband når ut till hela landet (Centerpartiet, 2019m). Endast bilar som antingen går på el eller på förnybart bränsle ska få säljas i Sverige år 2030 (Centerpartiet, 2019n) samt att gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker ska legaliseras (Centerpartiet, 2019o). Makten ska flyttas från staten till regionerna (ibid).

Inom sjukvård- och valfrihetsfrågor vill Centerpartiet öka valfriheten i vården och omsorgen, att det ska finnas goda möjligheter att driva vårdföretag i hela landet samt att det ska ställa höga kvalitetskrav på alla utförare i välfärden (Centerpartiet, 2019p). Med detta vill Centerpartiet att man ska ha rätt att välja vård, skola och omsorg var man än bor samt att konkurrensverket ska få tydligare uppdrag för att granska och garantera lika villkor mellan privata och offentliga utförare (Centerpartiet, 2019q).

Efter att ha granskat både alliansens valmanifest från 2006 (Alliansen 2006) och Januariavtalet från 2019 (Socialdemokraterna 2019) har jag funnit att många av Centerpartiets ståndpunkter framkommer i båda källor (se bilaga 1 och 2). Det jag kan konstatera är att Centerpartiet fick igenom mycket av sin politik under regeringen Reinfeldt I utifrån vad som kan utläsas av alliansens gemensamma valmanifest. Vad som vidare kan konstateras utifrån Januariavtalet är att i alla de politikområden som lyfts är det just politik som Centerpartiet står bakom.

4.1.2 Uttalanden av ledande centerpartister

Det har varit en lång process att komma fram till detta avtal som Centerpartiet har förhandlat fram. Annie Lööf skriver bland annat i en debattartikel att Socialdemokraterna till en början kom med ett skambud (Lööf 2018). Lööf menar att hon inte önskar att ingå en regering med Löfven och därmed tillskansa sig ministerposter utan istället önskar Lööf ett avtal som genomsyrar centerpartistisk politik. Lööf skriver vidare att det inte är tillräckligt med att Socialdemokraterna går med på några få punkter utan mer ska till för att Centerpartiet ska släppa fram Löfven som statsminister. Med dessa tydliga ståndpunkter om att Lööf ska rösta nej till Löfven har hon lyckats, med Januariavtalet, att tillskansa Centerpartiet fler punkter genom att dra ut på tiden. Genom att sätta press på Löfven och dra ut på tiden skulle jag, utifrån materialet, vilja säga att Lööf har lyckats få igenom mer av sin politik med avtalet.

Något som kan anses vara anmärkningsvärt utifrån den parlamentariska arenan är varför Annie Lööf är så angelägen om att inte vilja vara en del av regeringen Löfven. Varför vill Annie Lööf endast få igenom centerpartistisk politik utan att vilja vara en del av regeringen där man genom att ha tillgång till statsförvaltningen kan få igenom politik i högre grad? Detta kan inte förklaras genom att endast titta på den parlamentariska arenan och kommer att behandlas längre fram i studien.

Det är av stor betydelse att titta på Centerpartiet har lyckats förhandla fram och hur mycket. Jag kan med min jämförelse av var centern står i sakfrågor, alliansens valmanifest samt Januariavtalet inte dra några definitiva slutsatser kring kvantiteten av hur mycket centern har lyckats förhandla fram under Januariavtalet. Därför använder jag mig av andra tillgängliga källor för att få ett hum om hur mycket de har förhandlat fram.

Centerpartiets andre vice ordförande samt EU-parlamentariker Fredrick Federley säger under en intervju med TV4 att Centerpartiet har lyckats förhandla fram mer centerpolitik jämfört med under åtta år med alliansen (Efendic 2019). Federley säger vidare i intervjun att arbetsmarknadsområdet är ett område där regeringen Reinfeldt totalvägrade genomföra centerns politik. Centerns vice partisekreterare Martin Ådahl säger att centern hade två val, en M-KD regering som var beroende av Sverigedemokraterna eller en S-regering som skulle bli

beroende av Centerpartiet och Liberalerna. Även Ådahl menar i artikeln att avtalet ger ett kraftfullt liberalt reformpaket i olika politikområden.

Jag är införstådd med att man inte kan ta full hänsyn till vad partiledningen säger i dessa ögonblick precis efter beslut i regeringsförhandling. Det kan vara så att partiledningen säger vissa saker av taktiska skäl, men jag bedömer att det finns anledning att ta med sådana här uttalanden då de är väldigt färgstarka. Färgstarka på det sättet att redan efter beslutet att ingå Januariavtalet gå ut med att det har varit enklare att få igenom centerpolitik med Socialdemokraterna, som är och har varit Centerpartiets största politiska motståndare, än under åtta år med alliansen.

4.2 Väljararenan

I denna del av studien kommer jag att lyfta material och analysera den utifrån väljararenan. För att kunna göra detta kommer jag att lyfta olika principer inom svenskt väljarbeteende författat av Oscarsson och Holmberg. Vidare lyfter jag en opinionsundersökning av DN/Ipsos 2018, statistik om var väljarna står ideologiskt från VALU, presskonferens genomförd 2019 och en partiledardebatt genomförd 2019.

4.2.1 Väljarbeteende

Oscarsson och Holmberg menar att sedan efterkrigstiden i Europa har partier i regeringsställning förlorat väljare efter val (2016, s. 259). I Sverige har svenska regeringar tappat väljare i cirka sexton av de tjugo valen som har hållits hittills. Författarna menar att anledningen till att det är på detta viset kan förklaras via fenomenet the "Cost of Ruling" (2016, s. 260). Väljare blir mer negativa till de beslut som regeringen fattar som de själva ogillar jämfört med det omvända scenariot där väljarna blir positiva till de beslut regeringen fattar som väljaren själv gillar. Effekten blir enkelt förklarad större vid beslutsfattandet som går emot väljarens preferens. Detta innebär i sin tur en utmaning för sittande regeringen att behålla makten. För att behålla makten räcker det inte enligt Oscarsson och Holmberg att man uppfattas som en bra regering. Man behöver uppfattas som en

väldigt bra regering för att få chansen att regera vidare. Det ställs högre krav på de som sitter i regeringsställning jämfört med oppositionspartier (Oscarsson och Holmberg 2016, s. 269–272, 376).

Jag anser att det är viktigt att ha detta i åtanke när Centerpartiet beslutade om de skulle ingå i en regering med Socialdemokraterna eller hålla sig utanför och istället stödja en sådan. Oscarssons och Holmbergs valforskning visar att det är lättare att behålla sina röster eller till och med växa i röstandel om man håller sig utanför regeringen och förblir ett stödparti. Det går att diskutera om detta även var fallet för Centerpartiet. Genom att Centerpartiet ingår i Socialdemokraternas regeringsunderlag utan att ingå själv regeringen behöver Centerpartiet inte ta de “naturliga smällar” som en sittande regering tar med sjunkande opinionssiffror. Centerpartiet kan på detta vis behålla sina väljare, eller åtminstone förlora färre, jämfört med vad de hade förlorat om de hade ingått i regering.

Oscarsson och Holmberg menar vidare att regeringsfrågan är och förblir en stor faktor till varför väljare röstar som de gör (2016, s. 268). Oscarsson och Holmberg menar att regeringsönskemål är tydligt förknippat med hur man röstar (2016, s. 275). Författarna menar att väljarnas främsta önskeregering år 2014 var en blocköverskridande regering (2016, s. 376) och därefter en rödgrön koalition samt. År 2014 fick det svenska folket inte en blocköverskridande regering men 2019 fick de det. Enligt Oscarsson och Holmgren har aldrig tidigare opinionsstödet för en blocköverskridande regeringen varit så stor som under 2014 (2016, s. 277). Utifrån detta går det att diskutera kring Centerpartiets val av att ingå en så kallad blocköverskridande regeringsunderlag. Det finns många argument som både centerpartister och liberaler lyfter, som jag kommer att lyfta i ett senare skede av studien, över varför Centerpartiet har ingått regeringsunderlag till en Socialdemokratisk regering.

Vidare menar Oscarsson och Holmgren att rörlighet över blocken är sällsynt bland väljare (2016, s 370). Författarna menar att 5 procentenheter av väljarna bytte block under 1960-talet medan denna siffra låg på 10 procentenheter under valen efter millennieskiftet. Med denna information är det rimligt att diskutera kring att de väljare som Centerpartiet riskerar att tappa efter sitt beslut att ingå regeringsunderlag med en Socialdemokratisk regering är väljare som föredrog en alliansregering även efter valet. Det går även att diskutera kring, då Centerpartiet nu ingår i ett nytt block, om denna princip även tillämpas nu. De väljare som

fortfarande röstar på Centerpartiet, trots ett blockskifte, kommer troligen att fortsätta att rösta på Centerpartiet. Detta om de väljer att inte byta till något annat parti inom samma block. Detta innebär i sin tur även att Centerpartiet har öppnat dörren för nya väljargruppen, alltså de rödgröna väljarna. Att påstå att glappet för en rödgrön väljare att rösta på Centerpartiet nu jämfört med när de tillhörde alliansen har krympt markant relaterat till deras nya blocktillhörighet vore för mig inte helt magstarkt att göra.

4.2.2 Opinionsundersökning DN/Ipsos september 2018

Opinionsundersökningsbolaget DN/Ipsos genomförde 13–19 september 2018 digitala intervjuer med 1508 röstberättigade väljare (Rosén 2018). Frågan löd som följande: Vilka partier kan du acceptera i nästa regering? Resultatet visade att sex av tio centerpartister anser att det vore acceptabelt att Socialdemokraterna får ministerposter medan bara en av tio kan tänka sig statsråd besittande av Sverigedemokrater. Dessa siffror är relevanta. Trots att Annie Lööf i tidigare uttalanden har fördömt ett samarbete med Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna så är hennes väljare trots detta markant mer positiva till ett samarbete med Socialdemokraterna än Sverigedemokraterna. Detta i förutsättning att alliansen blir mindre än det rödgröna blocket. Utifrån väljararenan är det relevant att diskutera kring huruvida Annie Lööf såg det som mest gynnsamt, utifrån hur partiet skulle bibehålla sina väljare, att ingå i Socialdemokraternas regeringsunderlag. En svekdebatt är det närmaste oundvikligt då Annie Lööf har gjort sådana tydliga uttalanden om Socialdemokraterna men då valet till sist stod mellan dessa två var det Socialdemokraterna det minst skadliga valet för partiet att göra utifrån väljararenan (ibid).

4.2.3 Presskonferens om att släppa fram Stefan Löfven som statsminister

Januari 2019 höll Annie Lööf en presskonferens om hur Centerpartiet efter en lång regeringsförhandling ställer sig till olika konstellationer av regeringsunderlag. Under presskonferensen uppger Lööf att väljarna inte gav

alliansen möjlighet att bilda regering på egen hand (SVT 2019). Vidare uppger Löf att alliansen behövde Sverigedemokraternas aktiva stöd för att regera och att detta inte är något som Centerpartiet vill.

Detta är något som inte heller Annie Lööfs väljare heller önskar om man ska utgå ifrån statistiken från DN/Ipsos (Rosén 2018). Det finns således anledning för Löf att välja denna väg för att regeringsfrågan är viktig för väljarna enligt Oscarsson och Holmberg samt för att undvika väljartapp. Löf uppger att man har försökt hitta vägar för att komma framåt i regeringsprocessen. Alliansen har även försökt med en alliansregering med stöd av Socialdemokraterna men Socialdemokraterna ställde inte upp på denna konstellation. Detta var centerväljarnas förstahandsalternativ enligt samma undersökning. När denna var uttömd var det sedan enklare att gå vidare med nästa alternativ efter att det första alternativet har uttömts.

Vidare uppger Löf att hon även har testat med andra konstellationer, exempelvis med Miljöpartiet, även där blev svaret nej. Löf lyfter att denna lösning är den bästa möjliga samt att man får igenom bra politik (ibid). Löf lyfter vidare även flera punkter ur Januariavtalet man har förhandlat fram samt frågor som Centerpartiet har drivit länge. Frågor som Centerpartiet inte har fått igenom med tidigare alliansregering. Hon uppger vidare att alla fyra allianspartier kommer att vara i opposition med skillnaden att två, Centerpartiet och Liberalerna, kommer att påverka innehållet. Löf avslutar med att hon förstår att detta beslut inte hyllas av alla centerväljare men att de som har följt regeringsbildningen förstår att det har varit en svår process (ibid).

4.2.4 Partiledardebatt 2019

SVT sände 2019 en partiledardebatt under programmet Agenda. Under programmet var samtliga riksdagspartier med och diskuterade olika politiska frågor. Under denna debatt framkommer Annie Lööfs budskap gällande Centerpartiet och allianssamarbetet samt samarbetet med den socialdemokratiska regeringen.

På hur det känns att stå på samma sida som Stefan Löfven studion (Agenda 2019) svarar Löf då att hon är nöjd över att Socialdemokraterna väljer att

genomföra centerpolitik. Med detta uttalande kan man se att Annie Lööf distanserar sig från regeringen, man skulle kunna argumentera för utifrån detta att hon inte vill förknippas med att sitta i regeringen, utan vill istället förknippas som ett oppositionsparti. Detta kan anses vara klokt då Oscarsson och Holmbergs väljarforskning visar just att det kostar att sitta i regering (2016, s. 260).

Lööf uppger vidare att Vänsterpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna vill fälla en regering som är för sänkt skatt och företag och att hon tillsammans med liberalernas partiledare Jan Björklund nu får igenom mycket av den politik som alliansen kämpade för genom Januariavtalet. Lööf avslutar anförandet med att den stora skiljelinjen mellan Centerpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna är att Centerpartiet genomför borgerlig politik utan att ta stöd av Sverigedemokraterna. Lööf uppger vidare i programmet att ”vi” nu genomför stora delar av det alliansen gick till val på. Lööfs sista uttalande om att borgerlig politik genomförs utan Sverigedemokraternas stöd är förklarligt. Trots att Lööf väljare anser sig mindre borgerliga än liberalernas väljare är de fortfarande, de facto, borgerliga. Det vill säga, de vill ha borgerlig politik men utan att Sverigedemokraterna får inflytande.

4.3 Partiinterna arenan

I denna delen av studien kommer jag att lyfta material och analysera den utifrån den partiinterna arenan. För att kunna göra detta kommer jag att lyfta hur Centerpartiet respektive Liberalerna har valt att genomföra sin beslutsprocess för huruvida de ska ingå i Socialdemokraternas regeringsunderlag eller Moderaternas regeringsunderlag. Jag kommer även att lyfta och analysera liberalernas partiråd som kapitlet i största del består utav.

4.3.1 Beslutsprocess hos Centerpartiet och Liberalerna

När det var dags för Centerpartiet och Liberalerna att komma fram till om de skulle släppa fram Löfven som statsminister eller inte, gjorde man detta på olika sätt. Liberalerna valde att kalla till partiråd där även medierna bjöds in,

Centerpartiet valde att hålla detta internt (Gummesson & Kudo 2019). Centerpartiets partisekreterare Michael Arthursson säger i en kommentar till SvD att Centerpartiet lägger en stor förankring i de beslut som ska fattas och väljer därför att hålla dem interna (ibid).

4.3.2 Liberalernas partiråd 13 januari 2019

Liberalerna höll partiråd 13 januari 2019 för att besluta kring huruvida Liberalerna ska ingå i det Socialdemokratiska regeringsunderlaget med Stefan Löfven som statsminister eller ingå i det borgerliga med Ulf Kristersson som statsminister. Jan Björklund framhäver flera gånger under partirådet att syftet med det är att komma fram till ett beslut tillsammans (Liberalerna 2019). Björklund säger även vidare att han vet om att det finns olika uppfattningar bland medlemmarna inom partiet (ibid). Socialdemokraterna ska leverera de punkter som man har avtalat och Liberalerna ska gå i opposition, detta då Liberalerna är ett borgerligt parti säger Björklund (ibid). Björklund avslutar med att säga oavsett vilken slutsats partirådet kommer fram till att samtliga medlemmar i liberalerna har samma mål för samhällsutvecklingen. Det går av Björklunds uttalande att utläsa att han är medveten om att partiets medlemmar har olika åsikter i frågan eller är "splittrade". Björklund försöker både i introduktionen av partirådet men även i slutet hålla ihop partiet genom uttalanden som att alla i partiet har samma mål.

Vissa menar under partirådet att man får igenom mer liberal politik med Socialdemokraterna som man aldrig var i närheten av att få igenom med Reinfeldt (ibid). Andra menar, som exempelvis Cecilia Wikström, att den politiska terrängen har helt förändrats och att man måste släppa prestigen och samarbeta, även om Socialdemokraterna har varit Liberalernas arkemotståndare under lång tid. Wikström säger även under partirådet att hon gärna hade sett att liberalerna hade ingått i en Socialdemokratisk regering i syfte att Liberalerna kan ställas till försvar eller beröm för det som partiet gör. Wikström menar dock att hon förstår att Liberalerna som parti inte är där än och att denna uppgörelse är det bästa som skulle kunna åstadkommas (ibid).

Det finns anledning att lyfta ut det Wikström säger om att Liberalerna borde ingå i regeringen med Socialdemokraterna samt att partiet “inte är där än”. Min analys kring detta uttalande är att Liberalerna är ett mer borgligt parti än Centerpartiet. “Inte är där än” kan innebära att Liberalerna som parti inte kan ingå i regering då splittringen hade varit för brutal för partiet. Denna analys kan göras utifrån att endast valet mellan att ingå i ett Socialdemokratiskt regeringsunderlag eller ett borgligt sådant medför splittring i sig redan. Liberalernas främsta bekymmer med att ingå i ett Socialdemokratiskt regeringsunderlag verkar således inte vara kostnaden som uppkommer av att regera utan att partiets medlemmar är för borgerliga för en sådan regeringskonstellation.

Det finns även liberaler som inte alls är så entusiastiska som Wikström av tanken på att ingå i regeringsunderlag för en Socialdemokratiskt ledd regering. Ett exempel är Helene Gellmang som uppger att ett stort antal av de liberala väljarna är borgerliga och att stödja en Socialdemokratiskt ledd regering vore relaterat till detta ett stort svek (ibid).

Partirådet avslutas med en röstning där partirådet beslutar att Liberalerna ska ingå i Socialdemokraternas regeringsunderlag med 62 röster för, mot, 30 röster emot.

Björklund avslutar med att partistyrelsen är hela partiets ledning, vare sig om man röstade för ett socialdemokratiskt regeringsunderlag eller ett moderat regeringsunderlag samt att man ska ta hänsyn till varandra. Återigen försöker Björklund att hålla ihop partiet i denna fråga genom att poängtera att ledningen är hela partiets ledning och inte endast en specifik del av partiet. Min analys är att Björklund gör allt i sin makt för att undvika att partiet får en specifik “falang” som inte är för att ingå i ett Socialdemokratiskt regeringsunderlag. Om detta skulle ske vore det ett stort förfall för Liberalerna på den partiinterna arenan då ledningen inte lyckas hålla samman partiet.

5 Slutdiskussion

Under denna del av slutsatsen kommer jag presentera resultatet av studien och mina slutsatser. Efter att ha svarat på mina tre underfrågor kommer jag sedan att svara på huvudfrågeställningen. Avslutningsvis avslutar jag kapitlet med förslag på vidare forskning.

5.1 Slutdiskussion med egna reflektioner

Som tidigare nämnt menar Sjöblom att det är en utmanande uppgift att lyckas med att nyttomaximera på samtliga tre arenor. Vissa arenor prioriteras framför andra. I detta kapitel har jag diskuterat och dragit slutsatser kring samspelet mellan Sjöbloms tre arenor. Vilka arenor har varit mer framstående än andra? Efter att de tre mindre frågeställningar är besvarade har jag i en egen underrubrik diskuterat vad Lundqvist, Hinnfors och Loxbos teorier har bidragit med till slutsatsen.

5.1.1 Ingå regeringsunderlag med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna och Vänsterpartiet

- *Varför valde Centerpartiet att ingå regeringsunderlag med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna samt Vänsterpartiet?*

Centerpartiet valde efter en lång regeringsprocess att ingå regeringsunderlag tillsammans med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Liberalerna samt Vänsterpartiet. Min analys visar att Centerpartiet har lyckats förhandla fram mycket av sin politik samtidigt som man har lyckats att undvika ett alltför stort väljartapp. Sjöblom menar att varje partiledning önskar att få igenom så mycket politik som möjligt i parlamentet (1968, s. 81) men även maximera antalet väljare

som röstar på partiet (1968, s. 206). Downs menar att en rationell aktör önskar att maximera output till en given input (1957, s. 4–5). Detta är ett tydligt exempel på samspelet som sker inom olika arenor. Statistiken från DN/Ipsos att många fler centerväljare är mer positiva till att Centerpartiet ingår regeringsunderlag med Socialdemokraterna än med Sverigedemokraterna. Centerpartiet har här lyckats få igenom mycket politik samtidigt som man lyckas förhindra ett alltför stort väljartapp.

5.1.2 Agera stödparti

- *Varför valde Centerpartiet att agera stödparti till en Socialdemokratiskt ledd regering och inte ingå i regeringen?*

Centerpartiet hade kunnat välja att ingå regering tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och inte bara stödja en sådan. Detta för att de sannolikt hade fått igenom mer politik än vad de redan fått igenom i Januariavtalet samt att de troligen hade mer makt i form av tillgång till statsförvaltningen. Detta vore utifrån Sjöblom helt i enlighet med hans rationalitetsteori där varje aktör önskar att nyttomaximera i den parlamentariska arenan (1968, s. 81), väljararenan (1968, s. 206), samt den partiinterna arenan (1968, s. 184–186). Min analys visar dock att Centerpartiet hade en överhängande risk att förlora väljare på att göra detta på väljararenan då det kostar att regera. Vidare hade Centerpartiet troligtvis haft det svårare att hålla ihop partiet på den partiinterna arenan då partiet inte är redo för att ingå i regering med ett parti som så länge har ansetts vara en ärkemotståndare. Den enda arena som hade gynnats av att Centerpartiet ingår i regeringen är den parlamentariska. Även här ser vi att Centerpartiet var tvungna att tillämpa ett helhetsperspektiv och se över samtliga arenor. Då nackdelarna på väljar- och den partiinterna arenan med att ingå regeringen övervägde fördelarna på den parlamentariska arenan förklarar Centerpartiets val att agera stödparti. Fördelarna på den parlamentariska arenan vägde helt enkelt inte över nackdelarna på de andra två arenorna, om man ska tillämpa Sjöblom.

5.1.3 Dra ut på tiden

- *Är det ett medvetet val av Centerpartiet att dra ut på tiden under regeringsförhandlingarna? Om ja, varför?*

Regeringsprocessen tog lång tid. Expeditionsregeringens levnadslängd slog rekord i Norden. Centerpartiet hade troligen mycket tidigare kunnat sätta sig ner med Socialdemokraterna och skriv ihop ett avtal, men det gjorde de inte. Min analys är att det finns fler anledningar för Centerpartiet att dra ut på tiden.

Den första anledningen är att man på detta sätt har lyckats öka det parlamentariska inflytanden (Sjöblom 1968, s. 81) från ett "skambud" som Lööf beskrev det till ett avtal innehållande mycket centerpartistisk politik. Den andra anledningen är att Centerpartiet har lyckats att undvika ett allt för stor väljartapp på väljararenan (Sjöblom 1968, s. 206). Den tredje och sista anledningen är att Lööf på detta vis har lyckats förebygga partisplittring (Sjöblom 1968, s. 184–186).

På den parlamentariska arenan har Lööf genom att dra ut på tiden lyckats förhandla mer centerpartistisk politik jämfört med Löfvens första "skambud". På väljararenan har Lööf genom att dra ut på tiden visat väljarna att en alliansregering inte är möjlig. En alliansregering var trots allt väljarnas förstahandsalternativ men Centerpartiet har visat väljarna att de har försökt uttömma detta alternativ. Detta har gjorts genom att försöka bjuda in Socialdemokraterna och sedan Miljöpartiet för att sedan bli nekat av båda. Detta öppnade sedan en ingång för Lööf att visa att hon har uttömt förstahandsalternativet och att man nu behöver se över andra alternativ. På den partiinterna arenan har Lööf lyckats förebygga partisplittring genom att ta god tid på sig att diskutera frågan internt inom partiet och ta hänsyn till medlemmarna. På detta sätt känner sig medlemmarna inte överkörda jämfört med om Lööf hade beslutat att ingå regeringsunderlag med Socialdemokraterna utan att förankra med partiet. Med att dra ut på tiden har Lööf lyckats nyttomaximera på samtliga tre av Sjöbloms arenor genom att öka det parlamentariska inflytandet, förebygga väljarflykt samt förebygga partisplittring.

5.1.4 Lundqvist, Hinnfors och Loxbos bidrag till slutsatsen

För att tillämpa Lundqvists aktörsperspektiv kommer jag att knyta an till Lundqvists tre egenskaper som han anser att vara viktiga hos aktörer. För att återkoppla till Lundqvists "can", "will" och "choices" (1987, s. 47) går det att dra slutsatser kring dessa i mitt fall. "Can" innebär i mitt fall Centerpartiets förmåga att ändra sin omgivning med de beslut de tar, vilket de har möjlighet att göra relaterat till att de nu ingår i Socialdemokraternas regeringsunderlag och har därmed bestämt vem som ska fortsätta regera Sverige. "Will" refereras till aktörens mål vilket i mitt fall är Centerpartiets mål om att nyttomaximera på samtliga tre arenor. Slutligen innefattar "choices" Centerpartiets val att ingå Socialdemokraternas regeringsunderlag, agera stödparti samt att dra ut på tiden efter noggranna övervägningar om för- och nackdelarna på samtliga arenor.

Hinnfors bidrag har varit hans teori om desto mer ett partis ideologiska ställning överensstämmer med samhällsförändring desto snabbare är partiet benäget att ändra ståndpunkt (1992, s. 232). Hinnfors menar vidare att så länge partiet inte behöver ändra sina ideologiskt prioriterade ståndpunkter för att ett samarbete ska fortgå kommer samarbetet att fungera. Om partiet istället behöver ändra ståndpunkt spricker samarbetet. I Centerpartiets fall kan vi se att allianssamarbetet fungerade för Centerpartiet så länge det inte kom på tal att Sverigedemokraterna ska ingå regeringsunderlag. Detta kan vara en tänkbar delförklaring till varför allianssamarbetet inte längre höll. Detta relaterat till Centerpartiets ideologiska hållning.

Loxbos bidrag är hans dimension om att man bör beakta betydelsen av historiska vägval och idéer som partier gör (2007, s. 21). Detta kan appliceras i mitt fall på samtliga beslut som Centerpartiet har tagit under regeringsprocessen. Centerpartiet har under åtta år verkat i en alliansregering och tillsammans med alliansen verkat i fyra år i opposition, detta har satt sina spår om man tillämpar Loxbo. Loxbo menar att aktören noggrant överväger fördelar kontra nackdelar med att bryta ett historiskt mönster. Allianssamarbetet var inte längre möjligt utan Sverigedemokraternas stöd. Anledningen till att Centerpartiet valde bryta detta historiska mönster som Alliansen innebar, vid tillämpning av Loxbo, var att Centerpartiet hade förlorat mycket väljararenen och partiinternarenan. Genom att applicera Loxbo kan Centerpartiets agerande med att bryta upp ett historiskt samarbete förstås.

5.2 Slutord

Syftet med denna studie har varit att förstå Centerpartiet agerande under regeringsförhandlingarna 2018/2019 genom att svara på tre underfrågor. Nu återstår svar på huvudfrågan.

- *Hur kan Centerpartiets agerande förstås utifrån Gunnar Sjöbloms tre arenor under regeringsförhandlingarna 2018/2019?*

Centerpartiet har efter åtta år i en alliansregering och fyra år i opposition tillsammans med resterande allianspartier ställts i en begiven situation. En situation där Centerpartiet behöver välja mellan att ingå regeringsunderlag med ett parti som de aldrig skulle bli ett "stödhjul" till ett annat som de heller inte kan tänka sig att samarbeta med. Detta var inget gynnsamt läge för Centerpartiet, väljarna var inte nöjda, de hade hoppats på en alliansregering i första hand, men denna konstellation blev röstmässigt svag. Andrahandsalternativet var Socialdemokraterna, vilket heller inte var en optimal lösning. Centerpartiet hade att förlora, både väljarmässigt och partiinternt, vilket alternativ de än väljer, ett värre än det andra.

Utifrån Sjöblom kan vi förstå att Centerpartiet var till slut tvungna att agera och ta det alternativt som både var röstmässigt och partiinternt minst skadligt för partiet. Med det val Centerpartiet gjorde fick de igenom mycket av sin politik, lyckades förebygga en allt för stor väljarflykt och även förebygga partisplittring. Med Sjöbloms teori kan vi se att Centerpartiets agerande inte alls var så konstigt trots tidigare uttalande om att ett samarbete med Sverigedemokraterna aldrig kommer ske och att Löf hellre äter sin högra sko än att inleda ett samarbete med Socialdemokraterna.

5.3 Vidare forskning

Att arbeta med processpåring, Sjöblom och Hadenius samtidigt har varit fördelaktigt. Metoden och teorin låter författaren, utifrån ambitionsnivå och tillgängligt material, skapa sig en bild av hur en viss aktörs agerande kan förstås utifrån ett rationalistiskt perspektiv. Efter att ha läst Sjöblom, hans företrädare och efterträdare har jag två förslag att komma med som kan lämpa sig för vidare forskning.

Den första av de är Hadenius implementeringsarena (1981, s. 19–20). Denna arena skulle kunna vara användbar för att forska vidare kring Centerpartiets agerande under regeringsförhandlingarna. Har Centerpartiet verkligen förutsättningar att faktiskt få sin politik implementerad som framkommer av Januariavtalet trots att samtliga statsråd är socialdemokrater? Detta är något som möjligen kan svaras på genom att tillämpa Hadenius implementeringsarena.

Mitt andra förslag för vidare forskning är användningen av intervjuer. Sjöbloms teori och Hadenius analysmodell bygger i stora drag på vilket material forskaren har lyckats tillskansa sig. En forskare på högre nivå skulle möjligen kunna komma med mer innehållsrikt resultat om denna exempelvis hade kunnat få till stånd intervjuer med ledande politiker. Ett annat alternativ hade också kunnat vara att genomföra denna studie vid ett senare skede när hettans stund har lagt sig och där olika centerpartister kanske får det enklare att diskutera detta ämne. Då hade möjligen sambandet mellan orsak och verkan varit tydligare.

6 Referenser

- Agenda 2019. Sveriges television, SVT Play.
<https://www.svtplay.se/video/21844994/agenda/agenda-partiledardebatt-5-maj-20-00?start=auto&tab=2019>
- Alliansen. Historik. <http://www.alliansen.se/om-alliansen/historik/> (Hämtad 2019-05-03)
- Alliansen. 2006. Fler i arbete – mer att dela på: Valmanifest 2006.
<http://www.aftonbladet.se/val2006/0608/23/alliansmanifest.pdf>
- Centerpartiet a. 2019. Bostadspolitik. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/bostad>
- Centerpartiet b. 2019. Bostadsskatter. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/bostad/bostadsskatter>
- Centerpartiet c. 2019. Strandskydd. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/bostad/strandskydd>
- Centerpartiet c. 2019. Ekonomi och skatter. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/ekonomi-och-skatter>
- Centerpartiet d. 2019. Det personliga ägandet.
<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/ekonomi-och-skatter/det-personliga-agandet>
- Centerpartiet e. 2019. Inkomstskatt. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/ekonomi-och-skatter/inkomstskatt> Hämtad 2019-07-24
- Centerpartiet f. 2019. Lättare att bygga upp företag.
<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/ekonomi-och-skatter/investeringar-i-nystartade-foretag> Hämtad 2019-07-24
- Centerpartiet g. 2019. Moms. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/ekonomi-och-skatter/moms> Hämtad 2019-07-24
- Centerpartiet h. 2019. Kommunalt skatteutjämningsystem.
<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/ekonomi-och-skatter/kommunalt-skatteutjamningssystem> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet i. 2019. Jobb. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/jobb> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet j. 2019. Arbetsförmedlingen. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/jobb/arbetsformedlingen> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet k. 2019. Arbetsrätt och fackförening. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/jobb/arbetsratt-och-fackforening> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet l. 2019. Ingångsavdrag. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/jobb/ingangsavdrag> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet m. 2019. Landsbygd. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/landsbygd> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet n. 2019. Infrastruktur och transporter - gröna miljösatningar. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/infrastruktur-och-trafik> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet o. 2019. Ge hela Sverige möjlighet att utvecklas. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/landsbygd/reformer-for-landsbygden> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet p. 2019. Valfrihet i välfärden. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/vard-och-omsorg/valfrihet-i-valfarden> Hämtad 2019-07-24

Centerpartiet q. 2019. Välfärd. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/landsbygd/valfard> Hämtad 2019-07-24

Dagens industri. 2018. Annie Lööf: Annie Lööf: "Vi har inte ändrat oss en tum om SD". 14 augusti. <https://www.di.se/nyheter/annie-loof-vi-har-inte-andrat-oss-en-tum-om-sd/> Hämtad 2019-07-24

Downs, Anthony. 1957. An economic theory of democracy. New York: Harper.

Efendic, Negra, 2018. Federley: Mer C-politik än under 8 år med Alliansen. Svenska dagbladet. 12 januari.

Gummesson, Jonas & Kudo, Per. 2019. Nära avgörande för C – förtroenderåd i beredskap. Svenska Dagbladet. 7 januari.

Hadenius, Axel. 1981. Spelet om skatten: Rationalistisk analys av politiskt beslutsfattande. Stockholm: Norstedt.

- Hinnfors, Jonas. 1992. Familjepolitik: Samhällsförändringar och partistrategier 1960-1990. Stockholm: Liber.
- Hinnfors, Jonas & Malena Rosén Sundström. 2015. Ett val, tre arenor, åtta partier – en partianalys av riksdagsvalet 2014. *Statsvetenskaplig tidskrift: 117*: 121-135. <https://journals.lub.lu.se/st/article/view/12919/11557> hämtad 2019-08-12. Hämtad 2019-07-24
- Liberalerna (2019, 13 januari). Partiråd om regeringsfrågan. [Facebook livesändning]. Hämtad från <https://www.facebook.com/liberalernas/videos/316470815877345/> Hämtad 2019-07-24
- Loxbo, Karl. 2007. Bakom Socialdemokraternas beslut: En studie av den politiska förändringens dilemma – från 1950-talets ATP-strid till 1990-talets pensionsuppgörelse. Växjö: Växjö University Press.
- Lundqvist, Lennart. 1987. Lennart Lundquist: Implementation Steering: An Actor-Structure Approach. Lund: Studentlitteratur.
- Lööf, Annie. 2018. Annie Lööf: Vi har fått ett skambud från S. Aftonbladet. 4 december.
- Marmorstein, Elisabeth. 2013. Alliansen vill visa upp en enad front. Expressen. 18 oktober.
- Nordström, Isabelle. 2019. Här dödförklarar de Alliansen – två gånger på 30 minuter. Aftonbladet. 11 januari.
- Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg, 2016. Svenska väljare. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Ramberg, Thomas. 2019. Ramberg: Därför tog dramat 131 dagar. Sveriges Radio. 16 januari.
- Rosén, Hans. 2018. Borgerliga väljare splittrade i valet mellan S och SD. Dagens Nyheter. 24 september.
- Sjöblom, Gunnar. 1968. Party Strategies in a Multiparty system. Lund: Studentlitteratur.
- Socialdemokraterna. 2019. Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna. <https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/aktuellt/utkast-till-sakpolitisk-overenskommelse.pdf> 2019-05-09
- Svenska Dagbladet. 2019. Allians för Sverige (2004–2019). 11 januari.

SVT. 2019. Presskonferens om att släppa fram Löfven som statsminister.
<https://www.youtube.com/watch?v=BBJ-2PrLVJk> Hämtad 2019-07-24

SVT VALU. 2019. Höger eller vänster? Så tycker väljarna.
<https://www.svt.se/datajournalistik/euvalu2019/vanster-hoger/> Hämtad 2019-07-24

Teorell, Jan & Torsten Svensson. 2016. Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod. Stockholm: Liber.

Valmyndigheten a. 2019. Val till riksdagen.
<https://data.val.se/val/val2006/slutlig/R/rike/roster.html> Hämtad 2019-05-09

Valmyndigheten b. 2019. Valresultat 2010.
<https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2010/valresultat.html> Hämtad 2019-05-09

Valmyndigheten c. 2019. Valresultat 2014.
<https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2014/valresultat.html> Hämtad 2019-07-24

Wendel, Johan, 2018. Ulf Kristersson: Löfven säger nej till en alliansregering. Dagens industri. 9 oktober.

Öjemar, Fredrik, 2018. MP säger nej till styre med alliansen. Dagens industri. 29 oktober.

Figur 1 Hadenius grundmodell för rationalistisk förklaring.

Figur 2 Hadenius grundmodell för rationalistisk förklaring applicerad på fallet.

7 Bilaga 1 - Alliansens valmanifest 2006

Alliansen lanserade ett eget valmanifest inför valet 2006. Valmanifestet heter *"Fler i arbete – mer att dela på"* (Alliansen 2006). Alliansen vill uppmuntra entreprenörskap och företagsamhet, detta då mer företag genererar mer skattepengar som genererar mer välfärd (2006, s. 3). Även stärka den enskildes frihet till fria val i alla delar av vården och omsorgen med syftet att patienternas valfrihet ska öka (2006, s. 4 och 18). Vidare vill alliansen föra en aktiv förnyelsepolitik som ger alla delar av landet möjlighet att växa och utvecklas (2006, s. 5) och även förbättra villkoren för små- och snabbväxande företag för mer tillväxt (2006, s. 7). Alliansen vill även att beslut som påverkar möjligheterna att bedriva näringsverksamhet i betydligt högre grad ska fattas på lokal eller regional nivå (ibid). Vidare vill alliansen även införa särskilt jobbskatteavdrag på 45 miljarder kronor. Uppkomna reformutrymmen ska användas till att sänka inkomstskatter (2006, s. 8). Arbetslinjen ska tydliggöras inom arbetsmarknadspolitik, arbetslöshetsförsäkring samt sjukförsäkring. Det ska vara billigare och enklare att anställa samt att sysselsättning och tillväxten ska stimuleras. Slutligen framkommer det att värnskatten ska avskaffas och arbetsgivaravgiften halveras (2006, s. 9).

8 Bilaga 2 – Januariavtalet 2019

Centerpartiet offentliggjorde ett utkast till allmänheten tillsammans med Socialdemokraterna, Miljöpartiet samt Liberalerna om vilken politik som Sveriges regering ska driva den kommande mandatperioden för att Centerpartiet ska tolerera en Socialdemokratisk regering. Detta utkast heter ”*Utkast till sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna*” (Socialdemokraterna 2019). Utkastet består av 73 punkter som sträcker sig inom olika sakpolitiska områden. Jag kommer i denna del att lyfta några av de fem områden jag tidigare har presenterat i introduktionen i denna arena.

I utkastet framkommer det att arbetsgivaravgiften ska sänkas för växande små och medelstora företag (2019, s. 2). Det framkommer vidare att RUT-avdraget ska breddas till fler tjänster samt att taket i RUT ska tredubblas (2019, s. 3) och att en omfattande skattereform ska genomföras där skatt ska sänkas på jobb och företagande (2019, s. 2). Färre ska betala statlig inkomstskatt och värnskatten ska tas bort 1 januari 2020.

Vidare värnas även den enskildes valfrihet i den svenska välfärdsmodellen. Regeringen ska driva på för att fler privata aktörer ska verka inom välfärden samt att regeringen inte kommer att arbeta vidare med förslag om vinstförbud eller andra förslag med syfte att införa vinstbegränsningar för privata aktörer i välfärden (2019, s. 2–3). Patienters rätt till information och rätt att välja mellan olika vårdgivare ska värnas och utvecklas (2019, s. 14).

Det framkommer vidare i dokumentet att arbetslinjen ska värnas (2019, s. 3) som innebär bland annat att etableringsjobb ska införas med lägre ingångslöner för nyanlända (2019, s. 4). Lagen om valfrihetssystem ska utvecklas till att innefatta att privata aktörer ska matcha arbetssökanden med arbetsgivare och där arbetsförmedlingens uppgifter ska gå över till att handla om kontroll och uppföljning. Arbetsrätten ska reformeras genom utökning av undantag gällande turordningsreglerna inom lag av anställningsskydd.

Gällande landsbygdspolitiken ska alla hushåll och företag ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020 (2019, s. 5) samt att fler servicekontor får byggas ut i hela landet och att inga nya myndigheter ska lokaliseras i Stockholm under mandatperioden. Det ska vara enklare att bygga strandnära samt att det lokala inflytandet ska öka. Vidare ska en utredning om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker tillsättas. Ett bondpaket ska genomföras som ska stärka likviditeten och konkurrenskraften på landsbygden (2019, s. 6).

Gällande bostadspolitiken ska regeringen införa fria hyressättningar på nybyggnation av hyresrätter (2019, s. 11) samt att stödet för hyresrätter ska balanseras om så att det innefattas i hela landet.